

**Handläggare**  
Pia Lindman  
Telefon: 08-50808418

**Till**  
Kungsholmens stadsdelsnämnd  
2024-11-21

## **Remiss Stärkt stöd till anhöriga Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga**

Svar på remiss från kommunstyrelsen

### **Förvaltningens förslag till beslut**

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

### **Sammanfattning**

Kommunstyrelsen har skickat en remiss för en statlig utredning (SOU 2024:60) om stärkt stöd för anhöriga. ”Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga”. Remissen ska vara besvarad senast den 12 november.

Förvaltningen är positiv till att en funktion anhörigkontakt erbjuds inom kommunerna som ska tillgodose den anhöriges behov av individanpassad information och vägledning samt individanpassat stöd med att planera. Det är även positivt att inga särskilda sjukdomstillstånd lyfts ut utan fokus ligger på den anhöriges behov av en sådan anhörigkontakt.

Barn är rättighetsbärare vars rättigheter är formulerade i FN:s konvention för barnets rättigheter. Alla stadens verksamheter, beslut och processer ska utgå från artiklarna och principerna i konventionen. Barnets bästa ska beaktas och barn har rätt till delaktighet och inflytande i alla frågor som påverkar dem direkt eller indirekt. Förvaltningen är positiv till utredningens förslag att det i en ny bestämmelse i socialtjänstlagen förtydligas att socialnämnden ansvarar för att ett barn, som är anhörig, får det stöd och den hjälp som barnet behöver. Samt att målgruppen barn som är anhöriga inkluderas i den nationella anhörigstrategin.

Förvaltningen ser som positivt att befintliga stömlinjer får ökat ekonomiskt stöd.

## Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en remiss för en statlig utredning (SOU 2024:60) om stärkt stöd för anhöriga. ”Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga”. Remissen ska vara besvarad senast den 12 november.

Övriga remissinstanser är Stadsledningskontoret, Socialnämnden, Äldrenämnden, Enskede- Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd.

## Ärendet

Regeringen tillsatte i juni 2023 en särskild utredare med uppdrag att analysera och föreslå effektiva åtgärder som säkerställer ett ändamålsenligt och individanpassat stöd för anhöriga till personer som är långvarigt sjuka, till anhöriga till personer som är kortvarigt allvarligt sjuka och till anhöriga som är barn.

## Anhörigas behov

Enligt utredningen är det bästa stödet för anhöriga att insatser från hälso- och sjukvården och socialtjänsten fungerar bra för deras närstående. Det är även viktigt att verksamheterna har ett anhörigperspektiv. Det innebär att hänsyn tas till den anhörigas behov av delaktighet och information, att den anhöriges insatser synliggörs samt att den anhörigas egna behov uppmärksammas. Kommunerna är enligt socialtjänstlagen skyldiga att erbjuda stöd till anhöriga. Utmaningar som beskrivs i utredningen är att stödet ser olika ut både till omfattning och innehåll. Stödet är heller inte alltid tillräckligt flexibelt eller individanpassat.

## Barn som anhöriga

Barns anhörigskap kan påverka deras livsvillkor på olika sätt, barnen känner ofta oro, skuld och att de är ensamma i sin situation. Barnens anhörigskap kan också medföra att de tar ett orimligt stort ansvar för familjen både känslomässigt och praktiskt. På längre sikt kan det leda till att barnen utvecklar egen ohälsa. Utredningen konstaterar att barns utsatthet i detta sammanhang måste uppmärksammas i ett tidigt skede så att rätt stöd kan sättas in. Socialtjänstlagen pekar inte ut barn som målgrupp för anhörigstöd. Det är därför otydligt vilket ansvar socialtjänsten har för barn när de är anhöriga och i vilken utsträckning som kommunerna uppmärksammar barn som är anhöriga.

## Civilsamhällets roll

Det finns olika typer av organisationer och föreningar som engagerar och stöder anhöriga på olika sätt. Det är vanligt att socialtjänsten och hälso- och sjukvården hänvisar anhöriga till organisationer inom civilsamhället.

### Förslag i utredningen

- ✓ Socialnämnder ska erbjuda en anhörigkontakt för anhöriga med ett särskilt behov av stöd.
- ✓ Socialtjänstlagen ska förtydligas med att anhöriga ska erbjudas information och vägledning utöver annat stöd.
- ✓ Ny bestämmelse tas fram gällande stöd och hjälp till barn som är anhöriga och som påverkas negativt av anhörigskapet.
- ✓ Bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen, som rör barn som är anhöriga, ska även omfatta barn vars syskon drabbats av en allvarlig sjukdom eller andra svårigheter.
- ✓ Öka kunskaperna inom socialtjänsten, skolan och inom hälso- och sjukvården om hur barn som är anhöriga kan uppmärksammas.
- ✓ Barn som är anhöriga ska inkluderas i den nationella anhörigstrategin.
- ✓ Befintliga stödlinjer inom civilsamhället får ökat ekonomiskt stöd.
- ✓ En nationell informationsportal för anhöriga.

### Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgsavdelningen i samverkan med socialtjänstavdelningen. Stadsdelsnämndens pensionärsråd har beretts möjlighet att lämna sina synpunkter i ärendet. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att ta del av yttrandet, eventuella synpunkter framgår av separat skrivelse.

### Förvaltningens synpunkter och förslag

Förslagen till lagändringar beräknas medföra ökade kostnader för kommuner och regioner. Förvaltningen förutsätter att den så kallade finansieringsprincipen, där staten ska ersätta kommuner och regioner med motsvarande belopp, gäller.

Utredningen belyser begreppsförvirringen mellan kommun och region vad gäller begreppen anhöriga och närstående. Förvaltningen ser som önskvärt att regionen använder samma begrepp som inom kommunen det vill säga att *anhörig* är den som ger hjälp, stöd och vård och *närstående* är den som tar emot hjälp, stöd och vård.

I utredningen nämns gruppen efterlevande till personer som avlidit i suicid. Förvaltningen vill påpeka att enligt lag upphör anhörigskapet när den närstående avlidit. Därtill borde det vara lika påfrestande för alla anhöriga vid deras närståendes bortgång oavsett orsak vilket kan orsaka behov av stöd även för andra grupper.

### Socialnämnder ska erbjuda en anhörigkontakt för anhöriga med ett särskilt behov av stöd

Förvaltningen är positiv till att en funktion anhörigkontakt erbjuds inom kommunerna som ska tillgodose den anhöriges behov av individanpassad information och vägledning samt individanpassat stöd med att planera. Det är även positivt att inga särskilda sjukdomstillstånd lyfts ut utan fokus ligger på den anhöriges behov av en sådan anhörigkontakt. Under juli 2025 ska en ny socialtjänstlag träda i kraft där socialtjänsten bland annat ska ta steg mot en mer förebyggande och tillgänglig socialtjänst. I nuläget är det svårt att ta ställning till om anhörigkontakt ska vara en biståndsbedömd insats inom socialtjänsten och äldreomsorgen eller om den ska tillhandahållas utan biståndsbeslut. Det är viktigt att lagändringar sammanstämmer med den nya socialtjänstlagen men det är även viktigt att insatser ges utifrån likställighet. Utredningen kan belysa ytterligare hur anhörigkontaktens funktion ska särskiljas mot funktionen anhörigkonsulent eller liknande som redan finns inom de flesta kommuner. Förvaltningen ser det som positivt med avgränsningen att anhörigkontakten inte ska agera ombud.

### Socialtjänstlagen ska förtydligas med att anhöriga ska erbjudas information och vägledning utöver annat stöd

Förvaltningen ser som positivt att förtydliganden görs för ett mer likställigt anhörigstöd i Sveriges kommuner och regioner.

Ny bestämmelse tas fram gällande stöd och hjälp till barn som är anhöriga och som påverkas negativt av anhörigskapet. Barn är rättighetsbärare vars rättigheter är formulerade i FN:s konvention för barnets rättigheter. Alla stadens verksamheter, beslut och processer ska utgå från artiklarna och principerna i konventionen. I Stockholms stads program för anhörigstöd är barn som anhöriga en målgrupp. I programmet likt i utredarens förslag beskrivs att barns anhörigskap i hög grad kan påverka deras livsvillkor. På längre sikt kan det leda till att barnet utvecklar egen ohälsa och att deras utbildning, framtida arbetsliv och ekonomi blir lidande. Det är därför viktigt att barn som anhöriga uppmärksammas tidigt och att deras behov och önskemål efterfrågas och tas om hand. Barnets bästa ska beaktas och barn har rätt till delaktighet och inflytande i alla frågor som påverkar dem direkt eller indirekt. Förvaltningen är positiv till utredningens förslag att det i en ny bestämmelse i socialtjänstlagen förtydligas att socialnämnden ansvarar för att ett barn, som är anhörig, får det stöd och den hjälp som barnet behöver.

Bestämmelserna i hälso- och sjukvårdslagen och patientsäkerhetslagen som rör barn som är anhöriga ska även omfatta barn vars syskon drabbats av en allvarlig sjukdom eller andra svårigheter

Förvaltningen ser som positivt att även syskon till barn som drabbats av en allvarlig sjukdom eller andra svårigheter uppmärksammas i lagstiftningen kring anhörigstöd.

Öka kunskaperna inom socialtjänsten om hur barn som är anhöriga kan uppmärksammas

Utredningen lämnar förslag som ska öka kunskaperna om hur barn som är anhöriga kan uppmärksammas inom ramen för socialtjänstens ärendehandläggning. Förvaltningen är positiv till utredningens förslag.

Barn som är anhöriga ska inkluderas i den nationella anhörigstrategin

Förvaltningen ser som positivt att barn som är anhöriga inkluderas i den nationella anhörigstrategin.

Befintliga stödlinjer inom civilsamhället får ökat ekonomiskt stöd

Förvaltningen ser som positivt att befintliga stödlinjer får ökat ekonomiskt stöd.

En nationell informationsportal för anhöriga

Förvaltningen ser som positivt att anhöriga får lättare att söka information på ett samlat ställe men vill särskilt lyfta fram att den ska vara tillgänglighetsanpassad och användarvänlig utifrån målgrupperna.

Ann-Christine Hansson  
Stadsdelsdirektör  
Kungsholmens  
stadsdelsförvaltning

Lena Slotte  
Ansvarig  
Kungsholmens  
stadsdelsförvaltning

## Bilagor

1. Stärkt stöd till anhöriga ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60).

## **Attesterat av**

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

<b>Namn</b>	<b>Datum</b>
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2024-10-30
Lena Slotte, Ansvarig	2024-10-29